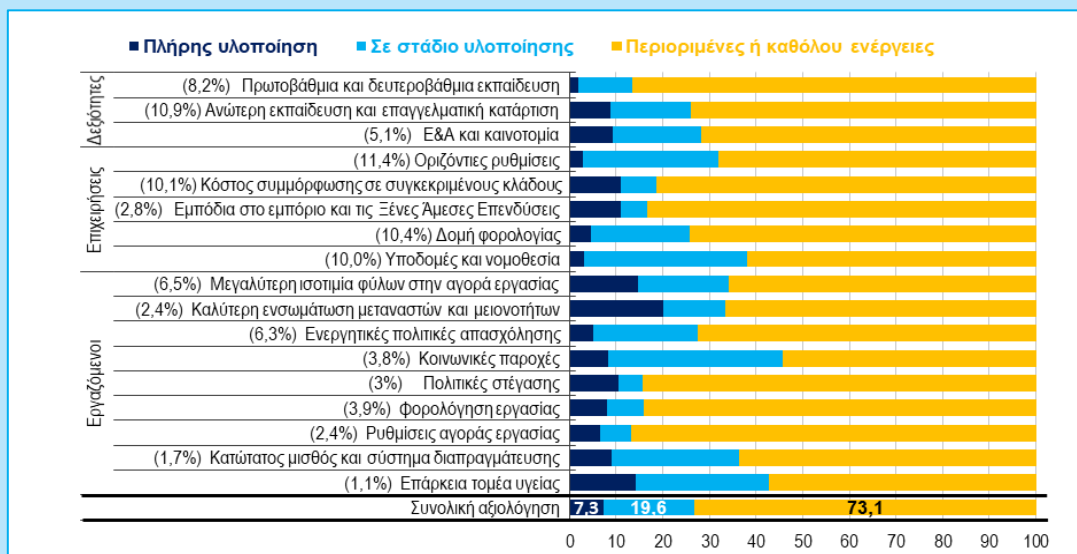

Κλειδί η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων και η εφαρμογή σταθεροποιητικών πολιτικών μετά τον Αύγουστο

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η Ελλάδα έχει κάνει σημαντική πρόοδο από το 2010 έως σήμερα στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αν και υστερεί ακόμη σε σχέση με τον μέσο όρο των πιο αναπτυγμένων χωρών του κόσμου. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι να μεν έχει διορθώσει ορισμένες θεμελιώδεις μακροοικονομικές ανισορροπίες, όπως η ελλειμματική διαχείριση του προϋπολογισμού, που οδήγησαν στον δημοσιονομικό μας εκτροχιασμό, ωστόσο είναι ακόμη αντιμετώπιση με άλλες εξίσου σημαντικές και επίμονες, όπως το δυσθεώρητο εμπορικό έλλειμμα και το σημαντικό μερίδιο της κατανάλωσης έναντι της παραγωγής και των επενδύσεων στο ΑΕΠ. Για την ακρίβεια, σε αντίθεση με όσους θεωρούν ότι βρισκόμαστε στο τέλος της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας, η αλήθεια είναι πως είμαστε ακόμη στην αρχή. Η εύλογη μεταρρυθμιστική κόπωση σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επηρεάσει τις επιδόσεις μας στο πεδίο αυτό μετά την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος. Η καταγραφή της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας που έχει καταβληθεί τα προηγούμενα χρόνια από τον ΟΟΣΑ και η σύγκρισή μας με τις επιδόσεις των υπόλοιπων μελών του αποδεικνύει του λόγου το αληθές. Το βέβαιο είναι πως όσο περισσότερο συγκλίνουμε στους δείκτες διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με τις ανεπτυγμένες οικονομίες τόσο πιο παραγωγικοί και ανταγωνιστικοί γινόμαστε στην παγκόσμια οικονομία. Το αναπτυξιακό πρόβλημα της χώρας μας είναι ότι σήμερα πραγματοποιούνται στην Ελλάδα οι μισές επενδύσεις απ' ό,τι στην υπόλοιπη Ευρώπη οδηγώντας σε απαξίωση τον παραγωγικό μας ιστό. Συγκρίνοντας τις επενδύσεις που γίνονταν το 2008 με αυτές του 2017 διαπιστώνουμε ότι λείπουν από την οικονομία περίπου 45 δις ευρώ. Για να ξαναμπούν αυτά τα χρήματα στην οικονομία και να υποστηρίξουν μια δυναμική ανάπτυξη των διεθνών εμπορευσιμων κλάδων, απαιτείται ένα μεταρρυθμιστικό big bang που θα μεταφέρει μηνύματα αισιοδοξίας και εμπιστοσύνης στη διεθνή και εγχώρια επενδυτική κοινότητα για τη βούληση της χώρας μας να απορρίψει οριστικά τις πρακτικές του παρελθόντος. Η Ελλάδα χρειάζεται να κάνει διπλή μεταρρυθμιστική προσπάθεια για να πείσει αγορές και επενδυτές να την ξαναβάλουν στον διεθνή επενδυτικό χάρτη. Η ανάπτυξη από εδώ και πέρα θα είναι συνάρτηση της κατανομής των επενδύσεων στη βάση της σχετικής κερδοφορίας των διαφόρων κλάδων της οικονομίας. Και όσο πιο βέλτιστη είναι η κατανομή αυτή των πόρων, λόγω και της εφαρμογής μεταρρυθμίσεων, τόσο μεγαλύτερο θα είναι το επίπεδο ευημερίας. Προσπάθειες επαναφοράς αποσταθεροποιητικών πολιτικών και πρακτικών του παρελθόντος που μας οδήγησαν στην καταστροφή, θα ακυρώσουν τα οφέλη των μεταρρυθμίσεων και θα επαναφέρουν σύντομα τη χώρα σε νέα κρίση. Χρειάζεται πολιτική ομαλότητα, εξάλειψη της αβεβαιότητας μέσα από τη διαφύλαξη του καλού οικονομικού κλίματος και, πάνω απ' όλα, εμπιστοσύνη στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, επιβάλλεται να διαφυλαχθεί πάση θυσία η δημοσιονομική πειθαρχία μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής και ταυτόχρονα να ελαφρυνθούν οι υπερφορολογούμενοι του ιδιωτικού τομέα και των διεθνών εμπορευσιμων κλάδων της οικονομίας από τους οποίους αναμένουμε και την αλλαγή αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας.
- Σε θετικό έδαφος κινήθηκε ο όγκος των λιανικών πωλήσεων τον Ιανουάριο του 2018 (+1,5%, έναντι υποχώρησης -0,4% τον Ιανουάριο του 2017), επιβεβαιώνοντας τις προσδοκίες στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, οι οποίες κινούνται σε θετικό έδαφος κατά τους πρώτους τρεις μήνες του 2018, ενώ τον Φεβρουάριο του 2018 η βιομηχανική παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών σημείωσε κάμψη (-1%), ακολουθώντας τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο, μετά από τη σημαντική άνοδο το 2017 (+3,1%). Αντίθετα, οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων και πλοίων συνέχισαν να κινούνται δυναμικά για 10^ο συνεχόμενο μήνα τον Φεβρουάριο του 2018 (+13,4% σε αξία και +12,3% σε όγκο), ενώ συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2018 εμφανίζουν αύξηση +17,6% σε αξία και +16,3% σε όγκο. Παράλληλα, η εκτέλεση του προϋπολογισμού σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης τον Φεβρουάριο 2018 εμφάνισε σημαντική βελτίωση, κυρίως ως αποτέλεσμα της μεγάλης αύξησης των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές, η οποία πέρα από συγκυριακές επιδράσεις στα έσοδα υποστηρίζεται και από την πορεία της αγοράς εργασίας. Αντίστοιχα, η πορεία των καθαρών προσλήψεων του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ τον Μάρτιο 2018 αποτελεί την καλύτερη επίδοση από το 2001. Είναι ο πέμπτος συνεχόμενος Μάρτιος με αύξηση στο ισοζύγιο προσλήψεων-απολύσεων.

Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός!

Βαθμός υλοποίησης μεταρρυθμίσεων στις χώρες του ΟΟΣΑ
(ΟΟΣΑ, *Going for Growth 2018*)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για ενίσχυση της ανάπτυξης

Στο κείμενο που ακολουθεί, παρατίθεται μια συνοπτική καταγραφή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που ο ΟΟΣΑ ([Going for Growth 2018](#)) προωθεί ώστε να δημιουργηθούν ευνοϊκότερες αναπτυξιακές συνθήκες και, κατ' επέκταση βελτίωση του οικονομικού αποτελέσματος. Βασίζεται στις άριστες πρακτικές που ακολουθούνται από χώρες που έχουν πετύχει υψηλά επίπεδα ευημερίας, και, συνεπώς, μπορούν να δράσουν ως οδηγός για χώρες σε χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης. Αν και πανάκειες δεν υπάρχουν, η μη υλοποίηση μεταρρυθμίσεων έχει κόστος, στο βαθμό που αγνοούνται οι παράγοντες που δημιουργούν πλούτο, εισοδήματα και απασχόληση, και, έτσι, διαμορφώνεται σταδιακά ένα αναπτυξιακό μόνρφωμα με παθογένειες και στρεβλώσεις, που καταδικάζει μια χώρα σε αναιμική ανάπτυξη. Όσον αφορά στην Ελλάδα, οι μεταρρυθμίσεις μπορεί να παίξουν καταλυτικό ρόλο τώρα που η χώρα βγαίνει στις αγορές, χωρίς τα βαρίδια των μακροοικονομικών ανισορροπιών του παρελθόντος, και όταν δεν υπάρχουν πλέον δανεικά για να στηρίζουν ένα τεχνητά υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης. Η ανάπτυξη από εδώ και πέρα θα είναι συνάρτηση της κατανομής των παραγωγικών συντελεστών, που όσο πιο βέλτιστη είναι λόγω της εφαρμογής μεταρρυθμίσεων, τόσο μεγαλύτερο θα είναι το επίπεδο ευημερίας. Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων οδηγεί σε ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης, και ταυτόχρονα καθιστά την οικονομία πιο ανθεκτική σε διακυμάνσεις και πιο ευέλικτη στην αντιμετώπιση αναταράξεων.

Στο διάγραμμα της πρώτης σελίδας παρουσιάζεται η μεταρρυθμιστική δραστηριότητα των χωρών του ΟΟΣΑ κατά το 2017, στη βάση συστάσεων του ΟΟΣΑ προς τις διάφορες χώρες, κατηγοριοποιημένες σε τρεις μεγάλες ενότητες (Δεξιότητες, Επιχειρήσεις, Εργαζόμενοι) και 17 συνολικά υποενότητες. Οι μεταρρυθμίσεις που αφορούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διάχυση της καινοτομίας (Δεξιότητες) αντιπροσωπεύουν το 24,2% του συνόλου των μεταρρυθμίσεων. Οι μεταρρυθμίσεις που αφορούν

στην ενίσχυση του δυναμισμού των επιχειρήσεων και την ταχύτερη διάχυση της γνώσης σε όλες τις επιχειρήσεις (Επιχειρήσεις) αντιπροσωπεύουν το 44,7% του συνόλου των μεταρρυθμίσεων. Τέλος, οι μεταρρυθμίσεις που αφορούν στη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και την ενεργό ενθάρρυνση των εργαζομένων να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρει μια δυναμική αγορά εργασίας (Εργαζόμενοι) αντιπροσωπεύουν το υπόλοιπο 31,1% του συνόλου των μεταρρυθμίσεων.

Αν και πανάκειες δεν υπάρχουν, η μη υλοποίηση μεταρρυθμίσεων έχει κόστος, στο βαθμό που αγνοούνται οι παράγοντες που δημιουργούν πλούτο, εισοδήματα και απασχόληση, και, έτσι, διαμορφώνεται σταδιακά ένα αναπτυξιακό μόνρφωμα με παθογένειες και στρεβλώσεις, που καταδικάζει μια χώρα σε αναιμική ανάπτυξη.

Σε κάθε κατηγορία παρουσιάζεται ο βαθμός υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων (πλήρης εφαρμογή, μερική εφαρμογή, περιορισμένες ή καθόλου ενέργειες). Συνολικά, μόνο το 7,3% των συστάσεων έχουν υλοποιηθεί, ενώ ένα πρόσθετο ποσοστό 19,6% των συστάσεων έχουν μερικώς υλοποιηθεί, με το υπόλοιπο 73,1% των συστάσεων να παραμένει ανυλοποίητο. Σημειώνεται ότι τα ποσοστά υλοποίησης είναι μικρότερα σε μεταρρυθμίσεις που αναφέρονται στις Δεξιότητες, και βαίνουν αυξανόμενα όσον αφορά στις Επιχειρήσεις και τους Εργαζόμενους αντιστοίχως. Αυτό είναι ενδεικτικό της σχετικά υψηλότερης δυσκολίας να γίνουν παρεμβάσεις στην εκπαίδευση και την παραγωγή καινοτομίας (Δεξιότητες) απ' ό,τι στους άλλους τομείς. Τέλος, οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων δεν φαίνεται να είναι αμιγώς ελληνικό φαινόμενο.

Όσον αφορά σε επιμέρους ποσοτικούς δείκτες που αποτυπώνουν τη διαχρονική εξέλιξη στην υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η γενική εικόνα που προκύπτει από τις συγκρίσεις της Ελλάδας σήμερα και πριν, και με τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, είναι ότι η Ελλάδα καταγράφει βελτίωση, αλλά εξακολουθεί να υπολείπεται των χωρών του ΟΟΣΑ, στους περισσότερους δείκτες.

Στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων γίνεται αναφορά στην Ελλάδα σε τρία σημεία: α) στις δράσεις για την άρση εμποδίων στη συμμετοχή του πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό και την απασχόληση, όπου περιλαμβάνεται και η ελληνική δράση για την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος Αλληλεγγύης, β) στις δράσεις για την εφαρμογή πρακτικών κράτους δικαίου και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, όπου περιλαμβάνεται και η ελληνική δράση για πρόοδο στην «απολιτικοποίηση» της δημόσιας διοίκησης και την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, καθώς και την πάταξη της διαφθοράς, γ) στις δράσεις για τη βελτίωση των υποδομών, όπου περιλαμβάνεται και η ελληνική δράση για την εισαγωγή περισσότερου ανταγωνισμού στην αγορά παραγωγής ηλεκτρισμού, όπου το μερίδιο αγοράς της κυρίαρχης επιχείρησης του κλάδου αναμένεται να μειωθεί από 90% σε 50% μέχρι το 2020.

Όσον αφορά σε επιμέρους ποσοτικούς δείκτες που αποτυπώνουν τη διαχρονική εξέλιξη στην υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η γενική εικόνα που προκύπτει από τις συγκρίσεις της Ελλάδας σήμερα και πριν, και με τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, είναι ότι η Ελλάδα καταγράφει βελτίωση, αλλά εξακολουθεί να υπολείπεται των χωρών του ΟΟΣΑ, στους περισσότερους δείκτες. Στους σχετικούς πίνακες που παρατίθενται (Πίνακες Δ01,

Δ02 και Δ03), το μπλε χρώμα υποδηλώνει βελτίωση και το κόκκινο χρώμα υστέρηση.

Η Ελλάδα φαίνεται να έχει κάνει μεγάλη πρόοδο (αν και υστερεί) στο ρυθμιστικό περιβάλλον των αγορών προϊόντων και στο θέμα της μείωσης του ρόλου των κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεων στην οικονομία.

Στην ομάδα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στις επιχειρήσεις (Δ01), η Ελλάδα φαίνεται να έχει κάνει μεγάλη πρόοδο (αν και υστερεί) στο ρυθμιστικό περιβάλλον των αγορών προϊόντων και στο θέμα της μείωσης του ρόλου των κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεων στην οικονομία. Στο συναφές θέμα της ανάμιξης του κράτους στην οικονομία, η Ελλάδα έχει κάνει μεγάλη πρόοδο στο θέμα της άρσης των εμποδίων στην επιχειρηματικότητα (μειώνοντας την πολυπλοκότητα των ρυθμιστικών διαδικασιών, το βάρος των διοικητικών διαδικασιών στη σύσταση μιας νέας επιχείρησης, και την προστασία των ήδη λειτουργουσών επιχειρήσεων από τον ανταγωνισμό).

Η Ελλάδα έχει κάνει μεγάλη πρόοδο στο θέμα της άρσης των εμποδίων στην επιχειρηματικότητα (μειώνοντας την πολυπλοκότητα των ρυθμιστικών διαδικασιών, το βάρος των διοικητικών διαδικασιών στη σύσταση μιας νέας επιχείρησης, και την προστασία των ήδη λειτουργουσών επιχειρήσεων από τον ανταγωνισμό).

Δ01: Πρόοδος στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στις επιχειρήσεις
(ΟΟΣΑ, *Going for Growth 2018*)

Εμπόδια στον ανταγωνισμό και τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις	Ελλάδα		ΟΟΣΑ
	2008	2013	2013
Βαθμός ρύθμισης της αγοράς προϊόντων: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	2,2 (2008)	1,7 (2013)	1,5 (2013)
Κρατικός έλεγχος αγορών μέσω δημόσιας ιδιοκτησίας επιχειρήσεων: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = κανένας έλεγχος και 6 = πλήρης έλεγχος	3,2 (2008)	2,8 (2013)	2,7 (2013)
Κρατικός έλεγχος αγορών μέσω εμπλοκής σε επιχειρηματικές λειτουργίες: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = κανένας έλεγχος και 6 = πλήρης έλεγχος	3,4 (2008)	2,8 (2013)	1,7 (2013)
Πολυπλοκότητα ρυθμίσεων: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου και 6 = μεγάλη	3,1 (2008)	2,1 (2013)	1,9 (2013)
Διοικητικά εμπόδια στην έναρξη επιχείρησης: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου και 6 = πάρα πολλά	3,2 (2008)	2,4 (2013)	1,9 (2013)
Παροχή προστασίας μέσω ρυθμίσεων σε υφιστάμενες επιχειρήσεις σε βάρος νέων επιχειρήσεων: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καμία και 6 = πολύ μεγάλη	1,3 (2008)	1,3 (2013)	1,3 (2013)
Εμπόδια στις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = κανένα και 6 = πολλά	0,3 (2008)	0,2 (2013)	0,4 (2013)
Εμπόδια στο εμπόριο μέσω δασμών: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = κανένα και 6 = πολλά	0,0 (2008)	0,0 (2013)	0,1 (2013)
Λοιπά εμπόδια στο εμπόριο και τις επενδύσεις: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = κανένα και 6 = πολλά	1,4 (2008)	0,9 (2013)	0,8 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στις αερομεταφορές: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	4,0 (2008)	0,0 (2013)	1,0 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στις σιδηροδρομικές μεταφορές: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	4,5 (2008)	4,5 (2013)	3,5 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στις οδικές μεταφορές: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	3,3 (2008)	3,3 (2013)	1,9 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	3,5 (2008)	2,8 (2013)	2,4 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στην αγορά φυσικού αερίου: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	4,1 (2008)	3,8 (2013)	2,5 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στην αγορά τηλεπικοινωνιών: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	1,0 (2008)	0,7 (2013)	0,9 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στην αγορά ταχυδρομείων: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	2,9 (2008)	2,9 (2013)	2,5 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	3,9 (2008)	2,5 (2013)	2,0 (2013)
Βαθμός ρύθμισης στην αγορά επαγγελματικών υπηρεσιών: βαθμολογία στην κλίμακα 0-6 όπου 0 = καθόλου περιοριστική και 6 = απόλυτα περιοριστική	3,3 (2008)	3,0 (2013)	2,0 (2013)
Δομή φορολογίας	Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Άμεσοι φόροι ως % των συνολικών φόρων	53,3 (2011)	52,1 (2016)	61,0 (2016)
Δαπάνη για υγεία ως % του ΑΕΠ	9,1 (2011)	8,3 (2016)	9,0 (2016)
Αγροτικές επιδοτήσεις ως % των συνολικών εσόδων από γεωργική εκμετάλλευση	...	...	18,8 (2016)
Δημόσιες επενδύσεις ως % του ΑΕΠ	4,4 (2006-11)	3,7 (2011-16)	3,4 (2011-16)

■ Βελτίωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε καλύτερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

■ Επιδείνωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε χειρότερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

Όσον αφορά, τέλος, στην απορρύθμιση διαφόρων κλάδων της οικονομίας, με την εξαίρεση του κλάδου των αεροπορικών μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών, εξακολουθούν να υπάρχουν σχετικώς υψηλότερα ρυθμιστικά εμπόδια σε όλους σχεδόν τους υπόλοιπους κλάδους, παρά τη σχετική πρόοδο που έχει επιτελεσθεί. Τέλος, η Ελλάδα βρίσκεται σε καλύτερη σχετική θέση από τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ όσον αφορά στα εμπόδια στις εμπορικές συναλλαγές και τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, κατάσταση που μάλλον υποδηλώνει ότι υπάρχουν και πρόσθετοι λόγοι -πέραν τα υλοποίησης μεταρρυθμίσεων- που κρατούν την Ελλάδα σε καθεστώς μερικής ενσωμάτωσης στην παγκόσμια οικονομία, όπως είναι, κυρίως η αβεβαιότητα που σχετίζεται με τη βιωσιμότητα του χρέους και την καταλληλότητα ή μη της επιδιωκόμενης οικονομικής πολιτικής.

Όσον αφορά στην απορρύθμιση διαφόρων κλάδων της οικονομίας, με την εξαίρεση του κλάδου των αεροπορικών μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών, εξακολουθούν να υπάρχουν σχετικώς υψηλότερα ρυθμιστικά εμπόδια σε όλους σχεδόν τους υπόλοιπους κλάδους, παρά τη σχετική πρόοδο που έχει επιτελεσθεί.

Στην ομάδα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στους εργαζόμενους (Δ02), σε θέματα ρύθμισης και οργάνωσης της αγοράς εργασίας, το μέσο και οριακό επίπεδο του μη μισθολογικού κόστους, αν και έχουν μειωθεί σημαντικά, εξακολουθούν να υπερβαίνουν σημαντικά τα αντίστοιχα μεγέθη στον ΟΟΣΑ, δημιουργώντας αντικίνητρα για αύξηση της απασχόλησης και για αύξηση των μισθών στα υψηλόβαθμα στελέχη των επιχειρήσεων. Επίσης, η μέση φορολογική

επιβάρυνση μονογονεϊκής οικογένειας με δύο παιδιά με εισόδημα στο 67% του μέσου μισθού, καθώς και οικογένειας με δυο παιδιά όταν ο κύριος εισοδηματίας έχει εισόδημα στο 100% του μέσου μισθού και ο/η σύζυγος στο 67% του μέσου μισθού, έχει μειωθεί στην Ελλάδα, αλλά είναι ακόμη υψηλότερη του μέσου όρου του ΟΟΣΑ, και ιδίως στην περίπτωση της μονογονεϊκής οικογένειας. Η κακώς εννοούμενη προστασία της απασχόλησης (καθώς προστατεύει όσους εργάζονται εμποδίζοντας τους άνεργους στην εξεύρεση απασχόλησης) εξακολουθεί να υπερβαίνει εκείνη των χωρών του ΟΟΣΑ στα συμβόλαια αορίστου και ορισμένου χρόνου, καθώς και στην περίπτωση ομαδικών απολύσεων. Το ποσοστό κάλυψης των εργαζομένων από συλλογικές διαπραγματεύσεις, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής των εργαζομένων σε εργατικά συνδικάτα διολισθαίνουν διαχρονικά προς τα κατώτερα επίπεδα των άλλων χωρών του ΟΟΣΑ. Τέλος, ο κατώτατος μισθός είναι κάτω του μέσου όρου στον ΟΟΣΑ (έχοντας μειωθεί, λόγω της προσαρμογής, από επίπεδα υψηλότερα του ΟΟΣΑ που επικρατούσαν πριν την κρίση).

Το μέσο και οριακό επίπεδο του μη μισθολογικού κόστους, αν και έχουν μειωθεί σημαντικά, εξακολουθούν να υπερβαίνουν σημαντικά τα αντίστοιχα μεγέθη στον ΟΟΣΑ, δημιουργώντας αντικίνητρα για αύξηση της απασχόλησης και για αύξηση των μισθών στα υψηλόβαθμα στελέχη των επιχειρήσεων.

Δ02: Πρόοδος στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στους εργαζόμενους
(ΟΟΣΑ, *Going for Growth 2018*)

Καλύτερη ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας	Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Δημόσια δαπάνη για υπηρεσίες φροντίδας παιδιών ηλικίας έως 3 ετών και παιδιών προσχολικής ηλικίας (3 – 5 ετών) ως % του ΑΕΠ	...	...	0,6 (2008)
Φορολογική επιβάρυνση κατά την επιστροφή στην εργασία ως % του ακαθάριστου εισοδήματος για τον γονέα – δεύτερο εισοδηματία με εισόδημα στο 67% του μέσου μισθού και με εισόδημα του κύριου εισοδηματία στο 100% του μέσου μισθού	...	17,6 (2015)	56,4 (2015)
Φορολογική επιβάρυνση κατά την επιστροφή στην εργασία ως % του ακαθάριστου εισοδήματος για τον γονέα μονογονεϊκής οικογένειας με εισόδημα στο 67% του μέσου μισθού	...	28,9 (2015)	73,9 (2015)
Καθαρό κόστος (δαπάνη μείον παροχές) φροντίδας παιδιού ως % του μέσου μισθού για ζευγάρια με εισόδημα του κύριου εισοδηματία στο 100% του μέσου μισθού και του δεύτερου στο 67% του μέσου μισθού	...	6,2 (2015)	17,4 (2015)
Καθαρό κόστος (δαπάνη μείον παροχές) φροντίδας παιδιού ως % του μέσου μισθού για μονογονεϊκή οικογένεια με εισόδημα στο 67% του μέσου μισθού	...	3,4 (2015)	10,4 (2015)
Ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και κοινωνικές παροχές	Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Αρχικό ποσοστό αναπλήρωσης εισοδήματος κατά την ανεργία: καθαρό εισόδημα κατά την ανεργία ως % του καθαρού εισοδήματος κατά την περίοδο εργασίας πριν την ανεργία	37,5 (2010)	42,1 (2015)	69,2 (2015)
Ποσοστό αναπλήρωσης εισοδήματος μετά από 60 μήνες ανεργίας	3,3 (2010)	6,6 (2015)	47,5 (2015)
Κίνητρο παραμονής στην εργασία για άτομα ηλικίας 55 – 59 ετών: Αύξηση της παρούσας αξίας των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών για κάθε επιπλέον χρόνο παραμονής στην εργασία, ως % του ετήσιου ακαθάριστου ατομικού εισοδήματος	7,1 (2012)	1,4 (2016)	1,0 (2016)
Κίνητρο παραμονής στην εργασία για άτομα ηλικίας 60 – 64 ετών: Αύξηση της παρούσας αξίας των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών για κάθε επιπλέον χρόνο παραμονής στην εργασία, ως % του ετήσιου ακαθάριστου ατομικού εισοδήματος	-3,4 (2012)	0,2 (2016)	1,0 (2016)
Αριθμός εβδομάδων εκτός εργασίας λόγω ασθένειας	0,1 (2010)	0,1 (2015)	2,1 (2015)
Δημόσια δαπάνη για ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης ανά άνεργο ως % του ΑΕΠ κατά κεφαλή	...	...	15,1 (2015)
Ρύθμιση και οργάνωση της αγοράς εργασίας	Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Μέση φορολογική επιβάρυνση (φόροι και εισφορές) άγαμου μισθωτού χωρίς παιδιά που αμείβεται στο 67% του μέσου μισθού ως % των συνολικών αμοιβών εργασίας	40,0 (2011)	36,1 (2016)	32,3 (2016)
Μέση φορολογική επιβάρυνση (φόροι και εισφορές) έγγαμου μισθωτού με δύο παιδιά που αμείβεται στο 100% του μέσου μισθού ως % των συνολικών αμοιβών εργασίας	43,2 (2011)	38,2 (2016)	28,6 (2016)
Οριακή φορολογική επιβάρυνση εργασίας για άγαμο μισθωτό χωρίς παιδιά που αμείβεται στο 67% του μέσου μισθού ως % των συνολικών αμοιβών εργασίας	47,2 (2011)	47,4 (2016)	41,8 (2016)
Οριακή φορολογική επιβάρυνση εργασίας για άγαμο μισθωτό χωρίς παιδιά που αμείβεται στο 100% του μέσου μισθού ως % των συνολικών αμοιβών εργασίας	51,8 (2011)	48,9 (2016)	44,6 (2016)
Οριακή φορολογική επιβάρυνση εργασίας για άγαμο μισθωτό χωρίς παιδιά που αμείβεται στο 167% του μέσου μισθού ως % των συνολικών αμοιβών εργασίας	58,9 (2011)	56,2 (2016)	47,0 (2016)
Διαφορά σε ποσοστιαίες μονάδες στις καθαρή φορολογική επιβάρυνση (φόροι μείον κοινωνικές μεταβιβάσεις) μεταξύ (α) νοικοκυριού με έναν εισοδηματία και εισόδημα στο 133% του μέσου εισοδήματος και (β) νοικοκυριού με δύο εισοδηματίες με ισόποσο εισόδημα ο καθένας στο 67% του μέσου εισοδήματος	58,9 (2009)	71,5 (2014)	18,9 (2014)

■ Βελτίωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε καλύτερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

■ Επιδείνωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε χειρότερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

Δ02: Πρόοδος στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στους εργαζόμενους (συνέχεια)
(ΟΟΣΑ, *Going for Growth 2018*)

Ρύθμιση και οργάνωση της αγοράς εργασίας	Ελλάδα		ΟΟΣΑ
	2011	2016	2016
Μέση φορολογική επιβάρυνση μονογονεϊκής οικογένειας με δύο παιδιά με εισόδημα στο 67% του μέσου μισθού ως ποσοστό του συνολικού εισοδήματος	38,8	31,7	16,6
Μέση φορολογική επιβάρυνση του/της συζύγου σε νοικοκυριό με δύο παιδιά με εισόδημα στο 67% του μέσου μισθού και με εισόδημα του κύριου εισοδηματία στο 100% του μέσου μισθού, ως ποσοστό του συνολικού εισοδήματος	41,2	38,4	37,5
Ρύθμιση/προστασία της αγοράς εργασίας, βαθμολογία στην κλίμακα 0-6, όπου 0 = πλήρης ελευθερία και 6 = πλήρης προστασία	...	2,1	2,0
Ρύθμιση/προστασία της προσωρινής εργασίας, βαθμολογία στην κλίμακα 0-6, όπου 0 = πλήρης ελευθερία και 6 = πλήρης προστασία	...	2,9	2,1
Ρύθμιση/προστασία των ομαδικών απολύσεων, βαθμολογία στην κλίμακα 0-6, όπου 0 = πλήρης ελευθερία και 6 = πλήρης προστασία	...	3,3	2,9
Ποσοστό κάλυψης συλλογικών συμβάσεων: ποσοστό εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις ανεξάρτητα από το αν είναι μέλη συνδικαλιστικού οργάνου	60,0	40,0	48,3
Ποσοστό συνδικαλιστικής πυκνότητας: ποσοστό εργαζομένων που είναι μέλη συνδικαλιστικού οργάνου	22,9	24,7	25,5

■ Βελτίωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε καλύτερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

■ Επιδείνωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε χειρότερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

Η κακώς εννοούμενη προστασία της απασχόλησης (καθώς προστατεύει όσους εργάζονται εμποδίζοντας τους άνεργους στην εξεύρεσή απασχόλησης) εξακολουθεί να υπερβαίνει εκείνη των χωρών του ΟΟΣΑ στα συμβόλαια αορίστου και ορισμένου χρόνου, καθώς και στην περίπτωση ομαδικών απολύσεων.

Όσον αφορά στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, έχει βελτιωθεί το ποσοστό αναπλήρωσης εισοδήματος των ανέργων, αν και απέχει πολύ από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ, και ιδίως για τους μακροχρόνια άνεργους. Επίσης, το κίνητρο παραμονής στην εργασία για άτομα 60-64 ετών, όπως υπολογίζεται με την αύξηση της παρούσας αξίας των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών που μπορεί να προκαλέσει ο πρόσθετος χρόνος εργασίας, μετά και την κατακόρυφη πτώση των

ποσοστών αναπλήρωσης, έχει αυξηθεί. Αυτό δρα θετικά για τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Αντίθετα, το κίνητρο παραμονής στην εργασία για άτομα 55-59 ετών, φαίνεται να έχει μειωθεί, και παραμένει υψηλότερο από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Το ζητούμενο, συνεπώς, είναι ο περαιτέρω περιορισμός των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων.

Όσον αφορά στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, έχει βελτιωθεί το ποσοστό αναπλήρωσης εισοδήματος των ανέργων, αν και απέχει πολύ από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ, και ιδίως για τους μακροχρόνια άνεργους.

Τέλος, όσον αφορά σε μέτρα καλύτερης ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας, το κόστος της επιστροφής στην αγορά εργασίας για γονέα με παιδιά (πρέπει να πληρώσει για βρεφονηπιακή φροντίδα, και φόρους και

εισφορές στη νέα δουλειά, μείον κάποιο επίδομα τέκνων που θα του χορηγηθεί στη δουλειά) είναι μικρότερο στην Ελλάδα απ' ό,τι στο μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Και το ίδιο ισχύει και για γονείς που θέλουν να στείλουν τα παιδιά τους σε βρεφονηπιακούς σταθμούς (πρέπει να πληρώσουν για βρεφονηπιακή φροντίδα και να χάσουν ενδεχομένως κάποιο επίδομα ανατροφής τέκνου στο σπίτι).

Όσον αφορά σε μέτρα καλύτερης ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας, το κόστος της επιστροφής στην αγορά εργασίας για γονέα με παιδιά (πρέπει να πληρώσει για βρεφονηπιακή φροντίδα, και φόρους και εισφορές στη νέα δουλειά, μείον κάποιο επίδομα τέκνων που θα του χορηγηθεί στη δουλειά) είναι μικρότερο στην Ελλάδα απ' ό,τι στο μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Τέλος στην ομάδα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στις δεξιότητες (Δ03), η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται στις γνωστικές δεξιότητες των 15χρονων μαθητών στις φυσικές επιστήμες, και τις γραμματικές και μαθηματικές ικανότητες (PISA), καθώς και στα ποσοστά του πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει σπουδές λυκείου και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το σκορ στις γραμματικές δεξιότητες αυξάνει, επίσης, λιγότερο στην Ελλάδα ανά μονάδα αύξησης του κοινωνικοοικονομικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος των μαθητών, ένδειξη, ίσως, ότι το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα στην Ελλάδα είναι περισσότερο ανεξάρτητο από μη εκπαιδευτικούς εξωγενείς παράγοντες. Η Ελλάδα, επίσης, υστερεί δραματικά στη δημόσια δαπάνη για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, είτε με άμεσες ενισχύσεις, είτε με έμμεσες ενισχύσεις μέσω φορολογικών κινήτρων για E&A.

Στο Παράρτημα που ακολουθεί παρατίθενται οι επιθυμητές κατευθύνσεις των μεταρρυθμίσεων που, υπό προϋποθέσεις, μπορούν να οδηγήσουν σε ανώτερο επίπεδο ευημερίας. Καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος ισορροπημένων παρεμβάσεων που αποτυπώνουν την αναπτυξιακή διάσταση της οικονομικής πολιτικής. Αρκεί να υλοποιούνται.

Η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται στις γνωστικές δεξιότητες των 15χρονων μαθητών στις φυσικές επιστήμες, και τις γραμματικές και μαθηματικές ικανότητες (PISA), καθώς και στα ποσοστά του πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει σπουδές λυκείου και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Δ03: Πρόοδος στην υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αφορούν στις δεξιότητες
(ΟΟΣΑ, *Going for Growth 2018*)

Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση		Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Συμμετοχή στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκειο) στις ηλικίες 25-34 ετών: Απόφοιτοι Λυκείου ηλικίας 25-34 ετών ως % του πληθυσμού της ίδιας ηλικιακής ομάδας	...	84,5 (2016)	84,2 (2016)	
Ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση: Μονάδες βελτίωσης στη βαθμολογία στην ανάγνωση (PISA) για κάθε μία μονάδα βελτίωσης της κοινωνικής / οικονομικής κατάστασης των μαθητών	33,9 (2012)	36,0 (2015)	37,4 (2015)	
Ποσοστό αποφοίτησης ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο): Απόφοιτοι Λυκείου ως % του πληθυσμού ηλικίας αποφοίτησης από το Λύκειο	95,2 (2005)	70,0 (2015)	84,6 (2015)	
Ανώτερη εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση		Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στις ηλικίες 25-34 ετών: Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-34 ετών ως % του πληθυσμού της ίδιας ηλικιακής ομάδας	...	41,0 (2016)	42,9 (2016)	
Ποσοστό αποφοίτησης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο): Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως % του πληθυσμού ηλικίας αποφοίτησης από την τριτοβάθμια εκπαίδευση	...	...	49,2 (2015)	
Μέση βαθμολογία στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες (PISA)	465,6 (2012)	458,5 (2015)	492,0 (2015)	
Έρευνα & Ανάπτυξη (E&A) και καινοτομία		Ελλάδα		ΟΟΣΑ
Άμεση δημόσια χρηματοδότηση της ιδιωτικής δαπάνης για Έρευνα και Ανάπτυξη	...	0,026 (2013-15)	0,080 (2013-15)	
Έμμεση δημόσια χρηματοδότηση της ιδιωτικής δαπάνης για Έρευνα και Ανάπτυξη	0,010 (2006)	0,050 (2015)	0,091 (2015)	

■ Βελτίωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε καλύτερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

■ Επιδείνωση σε σύγκριση με το παρελθόν (στήλες Ελλάδα) ή σε χειρότερο επίπεδο απ' ό,τι στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (στήλη ΟΟΣΑ).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ-Δράσεις για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την διάχυση της καινοτομίας προς όλη την οικονομία

1. Μεταρρυθμίσεις για την προαγωγή της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

- Πρόσθετη στήριξη σε σχολεία/μαθητές που μειονεκτούν.
- Βελτίωση της ποιότητας του διδακτικού έργου και των προοπτικών και των κινήτρων για την καριέρα των διδασκόντων.
- Αναβολή του ποιοτικού διαχωρισμού των μαθητών για μεταγενέστερα στάδια.
- Περιορισμός της πρακτικής της επανάληψης μιας σχολικής χρονιάς.
- Βελτίωση της λογοδοσίας και της αυτονομίας του σχολείου.
- Βελτίωση της πρόσβασης στο σχολείο και αύξηση της εγγραφής μαθητών.
- Προσφορά δεύτερης ευκαιρίας σε περίπτωση αποτυχίας.

2. Μεταρρυθμίσεις για την επέκταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

- Βελτίωση της ανταπόκρισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Καλύτερη στόχευση οικονομικής βοήθειας στους φοιτητές.
- Βελτίωση του μείγματος χρηματοδότησης.
- Ενθάρρυνση συντομότερης περαίωσης των σπουδών.
- Βελτίωση της πρόσβασης και μείωση ανισοτήτων.
- Αύξηση εξειδίκευσης.

Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

- Επέκταση συστήματος και πρακτικών μαθητείας.
- Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων.
- Μεγαλύτερη χρήση επιχειρησιακών χώρων εργασίας σε προγράμματα κατάρτισης.
- Καλύτερη ευθυγράμμιση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- Επέκταση της δια βίου μάθησης.

3. Μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της δυνατότητας παραγωγής καινοτομιών. Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) και Καινοτομία

- Ενίσχυση της συνεργασίας ερευνητικών κέντρων/πανεπιστημίων με επιχειρήσεις
- Βελτίωση του συντονισμού των δημόσιων πολιτικών
- Αξιολόγηση και ενίσχυση των φορολογικών εκπτώσεων για δαπάνες E&A.
- Επανεξισορρόπηση μεταξύ άμεσων και έμμεσων μορφών ενίσχυσης.
- Ανάπτυξη τεχνολογικών συστάδων επιχειρήσεων.
- Βελτίωση της διασύνδεσης μεταξύ εγχώριων και ξένων επιχειρήσεων.

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ-Δράσεις ενίσχυσης του δυναμισμού των επιχειρήσεων και ταχύτερης διάχυσης της γνώσης σε όλες τις επιχειρήσεις

1. Μεταρρυθμίσεις οριζόντιων και κλαδικών ρυθμίσεων για τη διευκόλυνση της εισόδου και της εξόδου των επιχειρήσεων από την αγορά περιλαμβανομένων των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

- Απλοποίηση αδειοδότησης και μείωση γραφειοκρατίας.
- Μεγαλύτερη χρήση συστημάτων αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων.
- Βελτίωση των διαδικασιών πτώχευσης.
- Ενίσχυση των αρχών ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών αρχών.
- Βελτίωση του ανταγωνιστικού πλαισίου των αγορών.
- Βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών.
- Μείωση του πεδίου δραστηριότητας της δημόσιας ιδιοκτησίας.
- Δημιουργία κέντρων εξυπηρέτησης μιας στάσης.
- Διευκόλυνση της εισόδου νέων επιχειρήσεων στην αγορά.
- Μείωση εμποδίων στις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

2. Μεταρρυθμίσεις για ένα φιλικότερο προς τις επιχειρήσεις φορολογικό σύστημα

- Επέκταση της φορολογικής βάσης και μείωση των φοροαπαλλαγών.
- Μετατόπιση του φορολογικού βάρους στους φόρους περιουσίας.
- Μετατόπιση του φορολογικού βάρους στους περιβαλλοντικούς φόρους.
- Μετατόπιση του φορολογικού βάρους στον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).
- Βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και της φορολογικής συμμόρφωσης.
- Μείωση του φόρου εταιρικών κερδών.
- Μείωση του εύρους εφαρμογής των χαμηλών συντελεστών ΦΠΑ.
- Μείωση των ανώτατων συντελεστών στη φορολογία εισοδήματος.

**3. Μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υποδομών και της εφαρμογής κανόνων κράτους δικαίου και της αποτελεσματικότητας στη δημόσια διοίκηση
Δημόσιες υποδομές**

- Ενίσχυση ποιότητας/πρόσβασης/συνδεσιμότητας μεταφορικών υποδομών.
- Ενίσχυση ποιότητας/ πρόσβασης/συνδεσιμότητας ενεργειακών υποδομών.
- Βελτίωση συστημάτων ανάλυσης κόστους-οφέλους, περιλαμβανομένων Συνεργασιών Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) και παραχωρήσεων.
- Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου και της λειτουργικότητας των υπηρεσιών και των οργανισμών.
- Βελτίωση των αγροτικών υποδομών.

- Βελτίωση της λειτουργικότητας και της αποτελεσματικότητας των δαπανών στην τοπική αυτοδιοίκηση.
- Βελτίωση συστημάτων μακροχρόνιας στρατηγικής και σχεδιασμού.

Εφαρμογή κανόνων κράτους δικαίου

- Ενδυνάμωση του αγώνα κατά της διαφθοράς.
- Ενίσχυση των πόρων στη διάθεση του δικαστικού συστήματος, των εξωδικαστικών διαδικασιών, και της αποτελεσματικότητας του συστήματος.
- Βελτίωση της παραγωγής νομοθετικού έργου.

Αποτελεσματικότητα δημόσιας διοίκησης

- Βελτίωση των διαδικασιών δημόσιων προμηθειών.
- Βελτίωση της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων.
- Βελτίωση της παρακολούθησης και της αξιολόγησης επιδόσεων.

Γ. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ-Δράσεις για τη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και την παροχή βοήθειας προς τους εργαζόμενους, ώστε να αξιοποιήσουν στο έπακρο δυνατό τις όποιες ευκαιρίες μιας δυναμικής αγοράς εργασίας

1. Μεταρρυθμίσεις για τη μείωση του χάσματος μεταξύ των δύο φύλων στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και τις εργασιακές συνθήκες

Πολιτικές για την ενσωμάτωση των γυναικών

- Επέκταση πρόσβασης σε ποιοτική βρεφονηπιακή φροντίδα και προσχολική αγωγή.
- Άρση φορολογικών και επιδοματικού χαρακτήρα αντικινήτρων.
- Αύξηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες βρεφονηπιακής φροντίδας από μετανάστες, πρόσφυγες και μειονότητες.
- Βελτίωση της πολιτικής γονεϊκών αδειών.
- Υλοποίηση κωδικών εταιρικής διακυβέρνησης και ρυθμίσεων για ποσοστώσεις.
- Ευθυγράμμιση της επίσημης ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών και των ανδρών.

Πολιτικές ενσωμάτωσης των μεταναστών και των μειονοτήτων

- Παροχή στήριξης για την εκμάθηση της γλώσσας.
- Βελτίωση κατάρτισης.
- Συντόμευση της διαδικασίας αναγνώρισης δεξιοτήτων και προσόντων.
- Βελτίωση πληροφόρησης/παρακολούθησης των συνθηκών διαβίωσης των μειονοτήτων.

2. Συστάσεις και δράσεις για την άρση εμποδίων στη συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό και την απασχόληση Ενεργές πολιτικές στην αγορά εργασίας

- Αύξηση δαπανών.
- Βελτίωση αποτελεσματικότητας.
- Έμφαση στις ομάδες υψηλού κινδύνου.
- Επέκταση στοχευμένων προγραμμάτων.
- Καλύτερη τήρηση αμοιβαίων υποχρεώσεων μεταξύ παρόχων και χρηστών των προγραμμάτων.
- Βελτίωση συντονισμού διαφόρων διοικητικών επιπέδων.

Κοινωνικά επιδόματα

- Αναδιάρθρωση επιδομάτων για παροχή κινήτρων για εργασία.
- Βελτίωση στόχευσης επιδομάτων.
- Επέκταση του επιπέδου κάλυψης των κοινωνικών επιδομάτων.
- Κατάργηση επιδομάτων με αντίστροφη προοδευτικότητα.

Φορολογία εργασίας

- Μείωση εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.
- Μείωση μη μισθολογικού κόστους για χαμηλόμισθους εργαζόμενους.
- Εισαγωγή ή επέκταση συστήματος στήριξης εισοδήματος χαμηλόμισθων εργαζομένων μέσω φορολογικής πίστωσης.

Ρυθμίσεις αγορά εργασίας

- Μείωση του χάσματος προστασίας μεταξύ εργαζομένων με συμβάσεις αορίστου και ορισμένου χρόνου.
- Βελτίωση της νομικής βεβαιότητας για ομαδικές ή αιτιολογημένες ατομικές απολύσεις.
- Μείωση αποζημίωσης λόγω απόλυσης.

Κατώτατος μισθός και συλλογικές διαπραγματεύσεις

- Σύναψη συμφωνιών σε επιχειρησιακό επίπεδο και μείωση αυτόματων επεκτάσεων.
- Αποφυγή καθορισμού του κατώτατου μισθού σε πολύ υψηλό επίπεδο, με ρυθμίσεις για ηλικιακή και περιφερειακή διαφοροποίηση.
- Αύξηση ή απλοποίηση του κατώτατου μισθού, ιδίως σε περίπτωση όπου είναι πολύ χαμηλός και δημιουργεί αντικίνητρο για εργασία σε απασχολούμενους στις παρυφές της αγοράς εργασίας.

3. Συστάσεις και δράσεις για την αντιμετώπιση της έλλειψης κινητικότητας των εργαζομένων και αποτελεσματικότητας στον τομέα της υγείας

Πολιτικές κατοικίας

- Χαλάρωση ρυθμίσεων πολεοδομικού σχεδιασμού και κατασκευής κατοικιών.
- Μείωση/κατάργηση ρυθμίσεων προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης.
- Μείωση ρυθμίσεων για τα ενοίκια.
- Βελτίωση στόχευσης για την κοινωνική κατοικία/παροχή επιδοτήσεων.
- Αύξηση της προσφοράς κοινωνικής κατοικίας.

Αποτελεσματικότητα τομέα υγείας

- Προαγωγή της χρήσης γενόσημων φαρμάκων.
- Ενίσχυση/παρακολούθηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, ώστε να ικανοποιούνται κριτήρια κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Προαγωγή πιο υγιούς τρόπου διαβίωσης.

Πηγή: ΟΟΣΑ, [Going for Growth 2018](#)

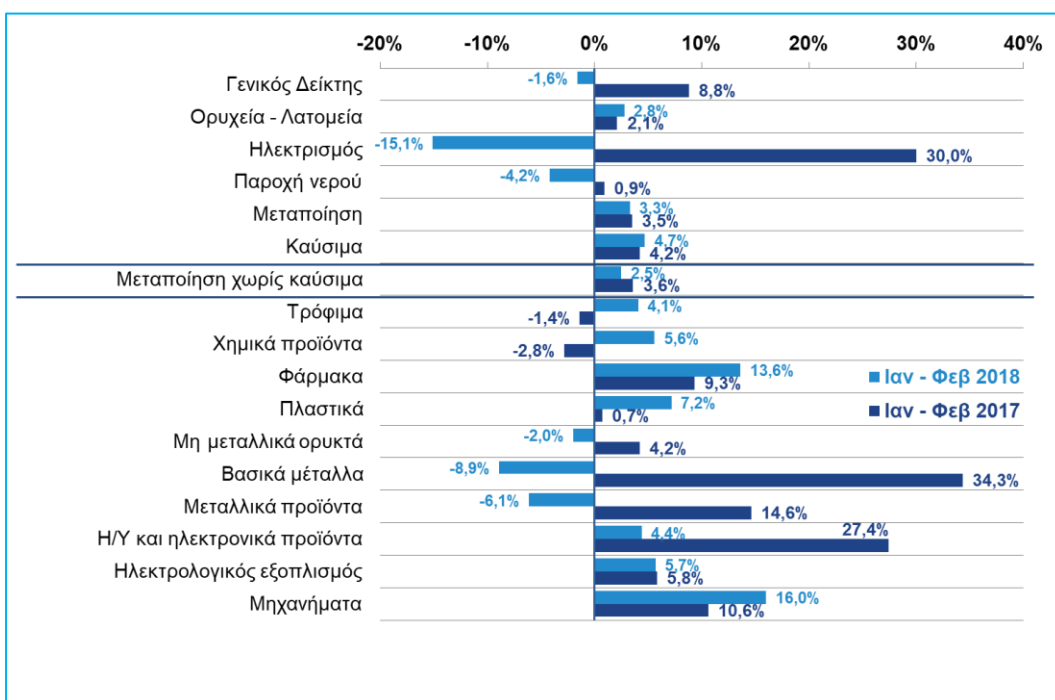
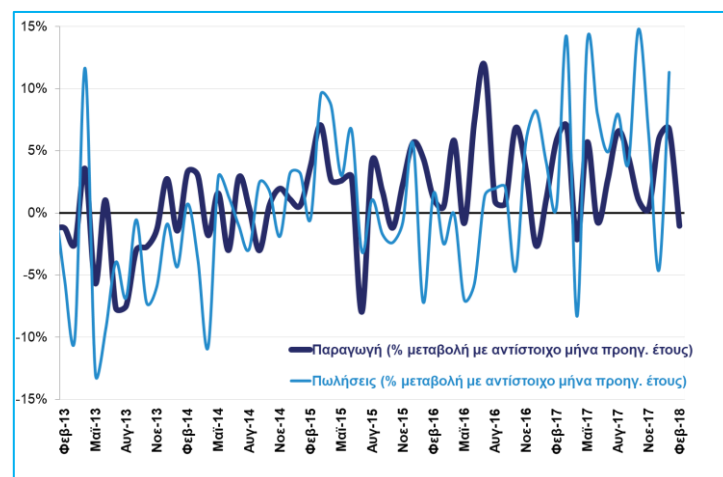

Οικονομικές εξελίξεις

Βιομηχανική παραγωγή: Έπειτα από 7 συνεχόμενους μήνες θετικής μεταβολής και ακολουθώντας τις εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο, η βιομηχανική παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών σημείωσε κάμψη -1% τον Φεβρουάριο του 2018, έναντι αύξησης +5,8% τον αντίστοιχο μήνα του 2017 και +3,1% συνολικά το 2017 (**Δ04**). Ωστόσο, κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2018, ο μέσος δείκτης βιομηχανικής παραγωγής στη μεταποίηση χωρίς τον κλάδο των πετρελαιοειδών εμφανίζει άνοδο +2,5%, επιπλέον αύξησης +3,6% το αντίστοιχο διάστημα το 2017, με τους περισσότερους κλάδους να κινούνται σε θετικό έδαφος (**Δ05**). Σημειώνεται ότι τον Μάρτιο του 2018, οι επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία, όπως καταγράφονται στους δείκτες οικονομικού κλίματος, υποχώρησαν, όπως επίσης και ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση (στις 55 μονάδες από 56,1 τον προηγούμενο μήνα), με το ρυθμό αύξησης της παραγωγής και των νέων παραγγελιών να μετριάζεται. Πάντως, παρά την υποχώρηση των προσδοκιών, οι σχετικοί δείκτες επιχειρηματικής εμπιστοσύνης στη βιομηχανία διαμορφώνονται σε καλύτερο επίπεδο σε σύγκριση με πέρυσι, ενώ η δημιουργία θέσεων εργασίας στον

τομέα ενισχύεται σημαντικά. Σε κάθε περίπτωση, η αυξημένη εξωτερική ζήτηση επηρεάζει θετικά την παραγωγή στη μεταποίηση, η οποία αναμένεται να επανέλθει σε θετικό έδαφος το επόμενο διάστημα.

Δ04: Δείκτης παραγωγής και κύκλου εργασιών στη μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή (ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2018)

Δ05: Δείκτες βιομηχανικής παραγωγής σε βασικούς κλάδους (ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2018)

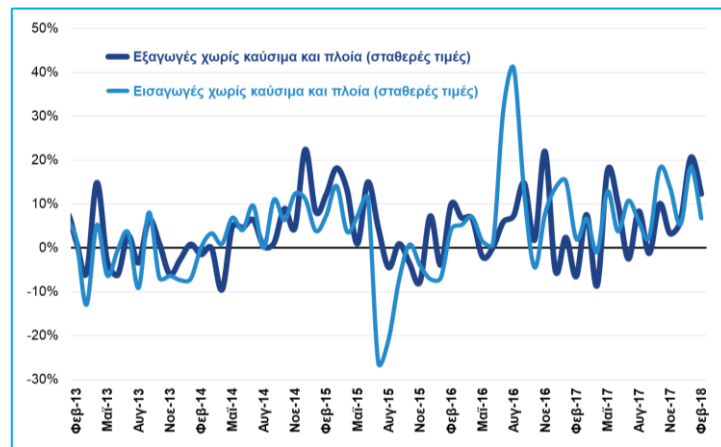

Εξαγωγές: Συνεχίστηκε η δυναμική πορεία των εξαγωγών αγαθών τον Φεβρουάριο του 2018, οι οποίες εξαιρουμένων των καυσίμων και των πλοίων σημείωσαν άνοδο +13,4% (+12,3% σε σταθερές τιμές), έναντι υποχώρησης -1,8% τον Φεβρουάριο του 2017, ενώ συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2018 εμφανίζουν αύξηση +17,6% (+16,3% σε σταθερές τιμές **Δ06**). Σημειώνεται ότι οι εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία κινούνται σε θετικό έδαφος για 10^ο συνεχόμενο μήνα, ενώ συνολικά το 2017 αυξήθηκαν κατά +7,2% (+3,7% σε σταθερές τιμές). Ταυτόχρονα, κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2018 οι αντίστοιχες εισαγωγές αυξήθηκαν με μικρότερο ρυθμό (+12% σε αξία και +12,5% περίπου σε όγκο), ωστόσο το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο χωρίς καύσιμα και πλοία αυξήθηκε κατά +€130 εκατ. περίπου και διαμορφώθηκε σε -€2,6 δισ. Πάντως, το έλλειμμα στο συνολικό εμπορικό ισοζύγιο μειώθηκε κατά €681 εκατ. κυρίως λόγω των μειωμένων εισαγωγών πλοίων σε σύγκριση με το διάστημα Ιαν – Φεβ 2017.

Τη μεγαλύτερη αύξηση εξαγωγών κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2018 παρουσίασαν τα λάδια (+81,8%), τα βιομηχανικά προϊόντα (+17,4%), ιδίως τα βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κατά πρώτη ύλη (+24,7%) και τα μηχανήματα (+14,5%, **Δ07**).

Λιανικές πωλήσεις: Αύξηση +1,5% σημείωσε ο όγκος των λιανικών πωλήσεων τον Ιανουάριο του 2018, έναντι υποχώρησης -0,4% τον Ιανουάριο του 2017, επιβεβαιώνοντας τις προσδοκίες στον κλάδο του λιανικού εμπόριου, οι οποίες κινούνται σε θετικό έδαφος κατά τους πρώτους τρεις μήνες του 2018 (**Δ08**). Σημειώνεται ότι ο όγκος των λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων σημείωσε απώλειες κατά το διάστημα Σεπ – Νοε 2017 (-1,7%), ενώ τον Δεκέμβριο του 2017 ανέκαμψε (+2,1%) και στο σύνολο του 2017 παρουσίασε αύξηση +1,3%, επιπλέον αύξησης +0,5% το 2016.

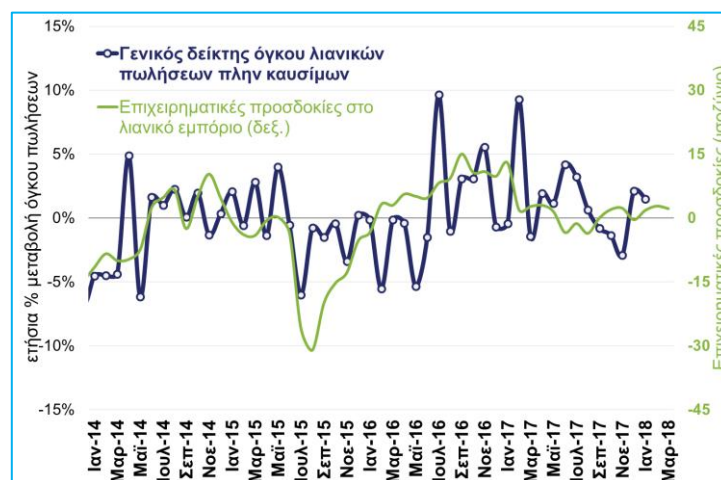
Δ06: Μεταβολή όγκου εξαγωγών και εισαγωγών χωρίς καύσιμα και πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2018)

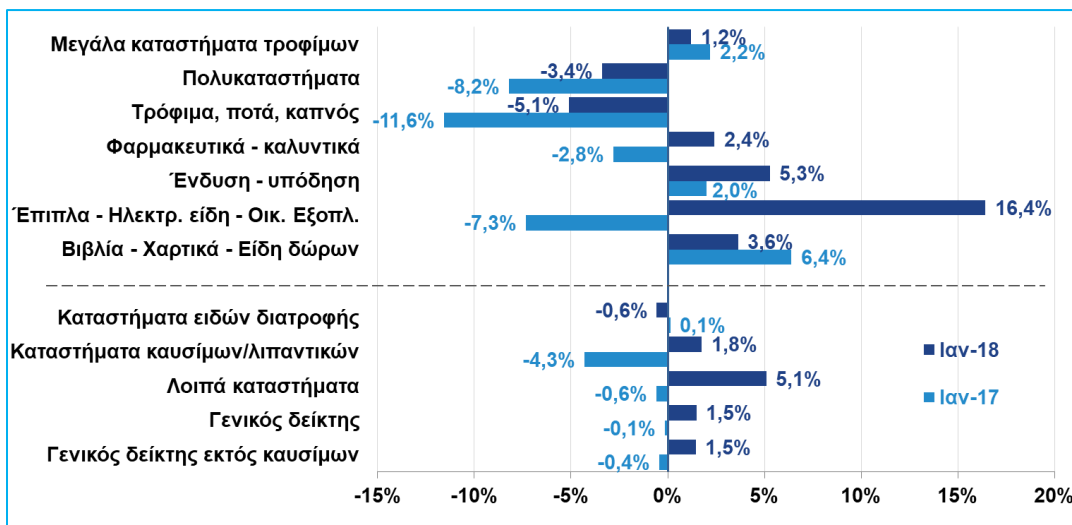

Δ07: Εξαγωγές κατά ομάδα προϊόντων (ΕΛΣΤΑΤ και Eurostat, Φεβ. 2018)

	€ εκατ.	Ιαν – Φεβ		%Δ
		2017	2018	
Αγροτικά προϊόντα		819,4	969,3	18,3%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	621,8	682,6	9,8%	
Ποτά – καπνός	89,8	90,6	0,9%	
Λάδια και λίπη ζωικά ή φυτικά	107,9	196,1	81,8%	
Πρώτες ύλες	210,2	231,2	10,0%	
Καύσιμα	1.364,8	1.581,5	15,9%	
Βιομηχανικά προϊόντα	1.775,6	2.083,7	17,4%	
Χημικά	458,2	510,9	11,5%	
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	636,3	793,8	24,7%	
Μηχανήματα	383,1	437,6	14,2%	
Διάφορα βιομηχανικά είδη	298,0	341,4	14,6%	
Άλλα	83,9	85,0	1,3%	
Σύνολο	4.253,9	4.950,7	16,4%	
Σύνολο χωρίς καύσιμα	2.889,1	3.369,2	16,6%	

Δ08: Δείκτης όγκου πωλήσεων και επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2018, ΕΕ - DG ECFIN, Μαρ. 2018)

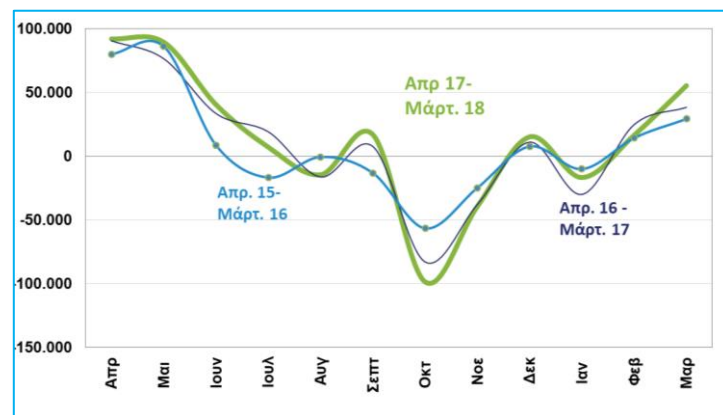
Δ09: Δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατά κατηγορία καταστημάτων (ΕΛΣΤΑΤ, Ιαν. 2017)

Η αύξηση του όγκου πωλήσεων τον Ιανουάριο του 2018, προήλθε από σχεδόν όλες τις κατηγορίες καταστημάτων, ιδίως τα supermarkets (+1,2%), τα καταστήματα ειδών ένδυσης (+5,3%), τα καταστήματα επίπλων και οικιακού εξοπλισμού (+16,4%), τα φαρμακεία και τα καταστήματα καλλυντικών (+2,4%) και τα βιβλιοπωλεία και καταστήματα ειδών τεχνολογίας (+3,6%). Αντίθετα πτώση σημειώθηκε στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων (οπωροπωλεία, ιχθυοπωλεία, ζαχαροπλαστεία, αρτοποιεία κλπ, -5,1%), και τα πολυκαταστήματα (-3,4%, **Δ09**).

πλέον να ξεπερνά σημαντικά αυτή του 2017 (33.638). Επίσης, το Μάρτιο 2018 είχε αυξηθεί ελαφρά το ποσοστό προσλήψεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης επί του συνόλου των προσλήψεων (51,1% αντί 50,9% το Μάρτιο 2017), αν και οι καταγγελίες (σε αντιδιαστολή με τις οικειοθελείς αποχωρήσεις) παραμένουν σχετικά αυξημένες, ως ποσοστό του συνόλου των αποχωρήσεων (53,3% έναντι 48,8% πέρυσι το Μάρτιο).

Αγορά εργασίας: Σημαντική άνοδο εμφάνισαν οι καθαρές προσλήψεις που κατέγραψε το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ το Μάρτιο 2018, ανερχόμενες στις 55.494 (έναντι 38.517 το Μάρτιο 2017, **Δ10**) ως αποτέλεσμα τόσο της αύξησης των προσλήψεων 196.142 (170.810 το Μάρτιο 2017) όσο και υποχώρησης των αποχωρήσεων σε 140.648 (132.293 το Μάρτιο 2017). Ο Μάρτιος 2018 αποτελεί τον 5^ο συνεχή Μάρτιο με θετικό και αυξανόμενο καθαρό ισοζύγιο, και αποτελεί την καλύτερη επίδοση από το 2001, και υποστηρίζεται για άλλη μια φορά ως είναι συνηθισμένο από την αύξηση της απασχόλησης σε κλάδους και επαγγέλματα που σχετίζονται με τον τουρισμό και το λιανεμπόριο.

Δ10: Καθαρές προσλήψεις (ΥΠΑΚΠ - ΕΡΓΑΝΗ, Μαρ. 2018)

Έτσι, υπερ-αντισταθμίζεται η σχετική υποχώρηση, ως προς το 2017, των καθαρών προσλήψεων Φεβρουαρίου 2018, με αποτέλεσμα στο τρίμηνο Ιανουαρίου – Μαρτίου η επίδοση του 2018 (55.580)

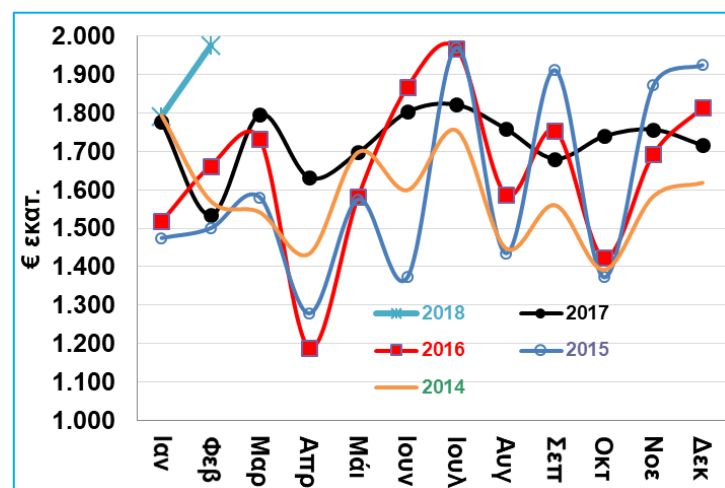

Προϋπολογισμός Γενικής Κυβέρνησης: Το Φεβρουάριο 2018 η γενική κυβέρνηση εμφάνισε πρωτογενές αποτέλεσμα €3,26 δισ. (από €2,45 δισ. το Φεβρουάριο 2017 και €1,98 δισ. τον Ιανουάριο 2018), εξέλιξη που προκύπτει κυρίως από τη μεγάλη αύξηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές (€3,77 δισ. το δίμηνο Φεβρουαρίου – Ιανουαρίου 2018, αντί €3,3 δισ. την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι), η οποία με τη σειρά της οφείλεται στη μεγάλη αύξηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές το μήνα Φεβρουάριο κατά €441 εκατ. (€1,98 δισ. το Φεβρουαρίου 2018, αντί €1,5 δισ. το Φεβρουάριο πέρυσι). Σημειώνεται ότι η αύξηση προκύπτει από τις ασφαλιστικές εισφορές εργοδοτών και τις μη κατανεμημένες από το σύστημα εισφορές, ενώ οι εισφορές εργαζομένων υποχώρησαν κατά €41 εκατ. (Δ11). Μέρος της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών (€70 εκατ. στο δίμηνο) είναι αποτέλεσμα της αύξησης της εισφοράς του δημοσίου ως εργοδότη στον ΕΦΚΑ, η οποία γίνεται τμηματικά με τον Φεβρουάριο 2018 να σηματοδοτεί τη δεύτερη αύξηση από περίπου 3% σε περίπου 6%. Επίσης, ένα μέρος της βελτίωσης ερμηνεύεται από αύξηση εσόδων λόγω ρύθμισης παλαιών οφειλών από εργοδότες (περίπου άλλα €70 εκατ. στο δίμηνο), ενώ επίδραση έχει και η ομαλοποίηση των πληρωμών εισφορών από του ελεύθερους επαγγελματίες, όχι μόνο λόγω της αλλαγής του χρονισμού καταβολής των εισφορών ελευθέρων επαγγελματιών, η οποία έγινε από την άνοιξη 2017 μηνιαία, αλλά και από το γεγονός ότι το 2018 δεν υπάρχει παράταση στην καταβολή των εισφορών τους. Όμως, πέρα από όλες αυτές τις εξελίξεις η πορεία της μισθωτής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα είναι αυξητική από τις αρχές του έτους και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση και των εσόδων του ΕΦΚΑ.

Την ίδια ώρα αύξηση εμφανίζουν και τα έσοδα από άμεσους φόρους φυσικών προσώπων (€1,56 δισ. το δίμηνο Φεβρουαρίου- Ιανουαρίου 2018, αντί €1,16 δισ. το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι), υπερ-αντισταθμίζοντας τη μικρή υποχώρηση λοιπών άμεσων φόρων και του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων (καθαρές επιστροφές €22 εκατ. το δίμηνο Φεβρουαρίου- Ιανουαρίου 2018, αντί €1,16 δισ. το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι). Σημειώνεται ότι οι

εγγραφές για έσοδα σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης περιλαμβάνουν και τα έσοδα από ΠΟΕ καθώς και τις καθαρές επιστροφές φόρων, που σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης ανακοινώνονται χωριστά. Επειδή πέρυσι είχαν γίνει μεγάλες επιστροφές φόρων σε φυσικά πρόσωπα και φέτος αυτές υποχώρησαν σημαντικά, με τις επιστροφές φόρων να αυξάνονται στα νομικά πρόσωπα, εμφανίζεται αυτή η μεγάλη, σε σχέση με τη στασιμότητα που επιδεικνύουν τα έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων προ επιστροφών σε επίπεδο της κεντρικής κυβέρνησης.

Δ11: Έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές, γενική κυβέρνηση (Υπ. Οικ. Φεβ. 2018)

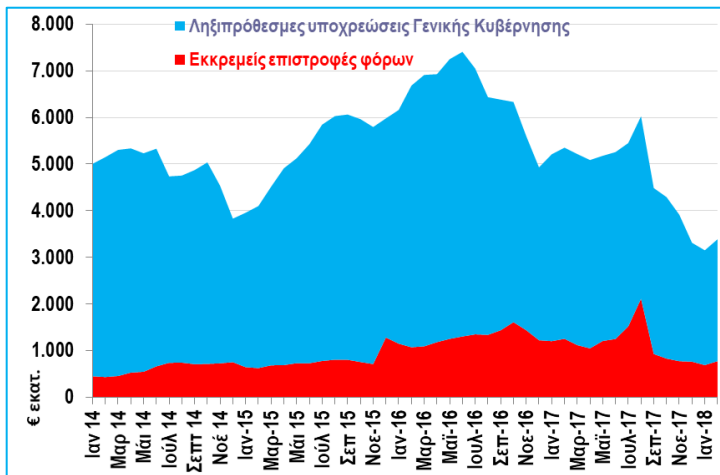

Τις εξελίξεις αυτές αντιστάθμισαν εν μέρει η αύξηση των δαπανών μισθοδοσίας (€2,73 δισ. το δίμηνο Φεβρουαρίου – Ιανουαρίου 2018, αντί €2,6 δισ. την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, που όμως περιλαμβάνουν και την αυξημένη κατά €70 εκατ. εισφορά στον ΕΦΚΑ που ήδη αναφέρθηκε, με τις δυο εγγραφές να ισοσκελίζονται στο τέλος σε επίπεδο καθαρής θέσης) καθώς και η αύξηση των δαπανών για κοινωνικές παροχές (€6,12 δισ. το δίμηνο Φεβρουαρίου – Ιανουαρίου 2018, αντί €5,87 δισ. την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι). Η αύξηση αυτή προέκυψε παρά τη στασιμότητα των δαπανών για συντάξεις ((€4,87 δισ. το δίμηνο Φεβρουαρίου – Ιανουαρίου 2018, σταθερά από €4,87 δισ. την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι) λόγω της αύξησης των δαπανών για παροχές ασθένειας ((€735 εκατ. το δίμηνο Φεβρουαρίου – Ιανουαρίου 2018, αντί €558 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι).

Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του κράτους προς την αγορά το Φεβρουάριο 2018 συνέχισαν, επί της ουσίας και με μια μικρή ανάστροφη το Φεβρουάριο, τη τάση υποχώρησης που ξεκίνησε από το καλοκαίρι του 2017, με τις επιστροφές φόρων που εκκρεμούν να ανέρχονται σε €776 εκατ. (€692 τον Ιανουάριο 2018 και €1,26 δισ.. το Φεβρουάριο 2017) και, αντίστοιχα, τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της γενικής κυβέρνησης να ανέρχονται σε €2,6 δισ.. (€2,46 δισ. τον Ιανουάριο 2018 και €4,11 δισ.. το Φεβρουάριο 2017).

Δ12: Ληξιπρόθεσμες οφειλές κράτους προς αγορά (Υπ. Οικ. Φεβ. 2018)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€368 δισ.
67% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.
51% συνόλου**

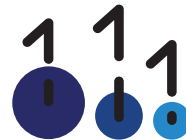
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

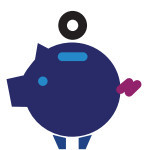
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προσηπτιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

